

Degnejorden

Fællesskab og Landskab

Kattinge og Degnejorden

For at udvikle den moderne landsby er det nærliggende at se efter kvaliteterne i Lejres eksisterende landsbyer. I landsbyen Kattinge finder man flere elementer til inspiration.

Forten er landsbyens vigtigste fællesrum og bidrager til at strukturere landsbyens bebyggelse. Gadekæret, som typisk var en del af fortens, er i den nutidige landsby vigtig som del af sikringen mod ekstremnedbør. Resten af tiden kan den indgå som naturens legeplads. Fortidens brug til eksempelvis vanding af dyr kan måske også blive aktuel hvis, der kan samles et græsningslaug med får eller kvæg.

Der er tre karakteristiske bygningstyper i Kattinge: landsbyhuset, den firlængede gård og laden.

Fælles for alle typologier er det klassiske saddeltag. Det holdes der fast i som gennemgående tema. Ved at rotere taget i forhold til solen skabes der variation fra bolig til bolig.

Landsbyhuset er typisk tæt knyttet til fællesarealet ved sin placering og små åbne forhaver. Dette giver rum for mange halvprivate zoner med mulighed for uformelle møder.

Laden er landsbyens overdækkede samlingspunkt, ligesom fælleshuset er Degnejordens. I Degnejorden foreslås to fælleshuse: et i første etape der primært anvendes til fester og fællesarrangementer, og et andet, der bygges i tredje etape, der anvendes til indendørs fællesskaber, eksempelvis værksteder og fælles hjemmearbejdsplads med mulighed for samvær og netværk.

Spredt mellem landsbyhusene ligger de firlængede gårde. De skaber variation i bygningsskala og udformningen af uderum. Denne typologi bliver på Degnejorden en blanding af rækkehuse og bofællesskab.

Lavringe Å

Degnejorden

Helhedsplan og terrænsnit 1:2000

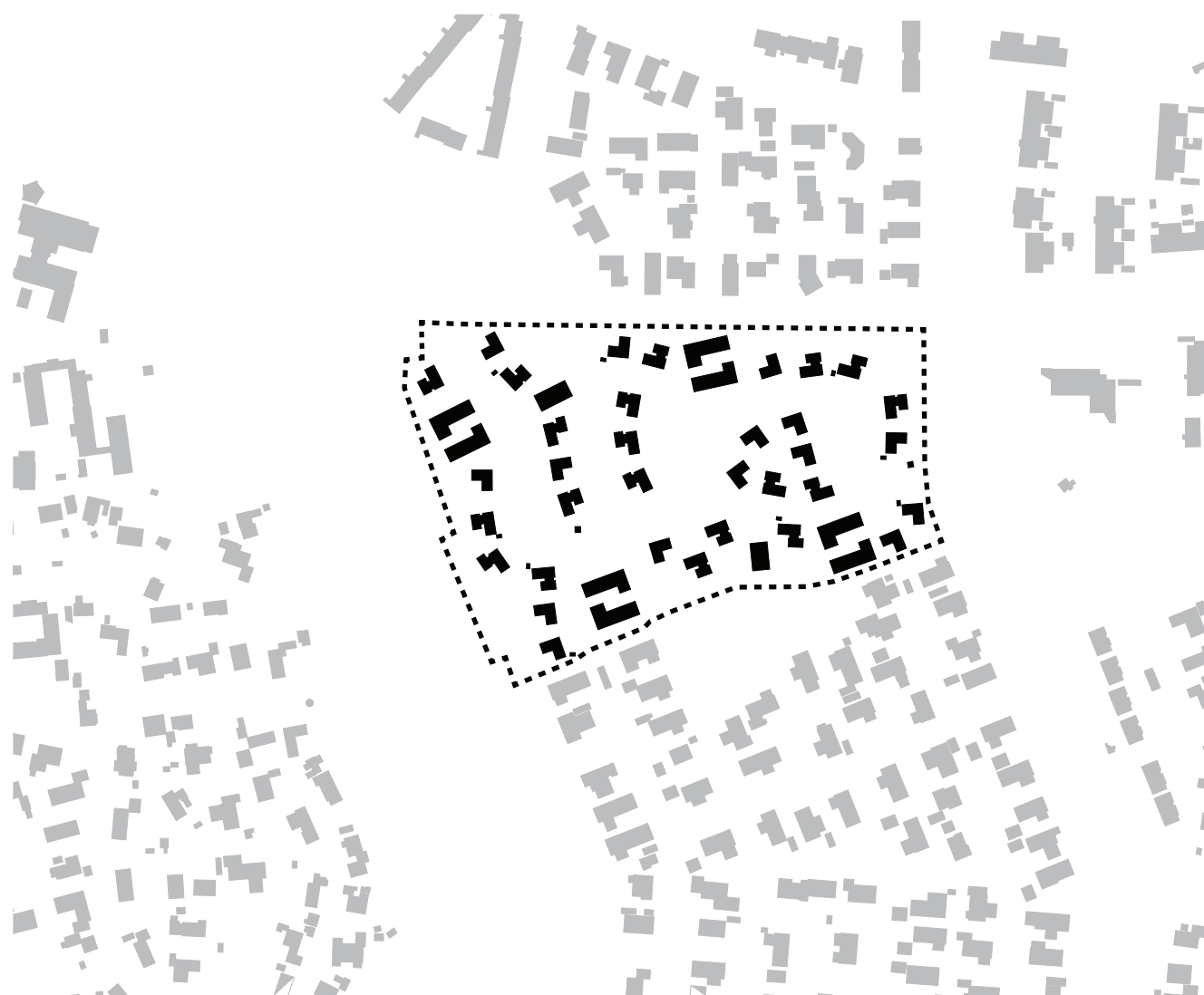
Landskabstræk

Det mest markante landskabstræk for området rundt om Degnejorden er det markante fald mod Lavringe Å og den grønne kile langs med denne. Det nye Degnejorden arrangeres, så der bliver en stærk visuel kontakt fra Degnejorden ned langs den grønne kile. Om vinteren når træerne i Ådalen står uden løv, kan man se til Rådhuset og Lejrevej.

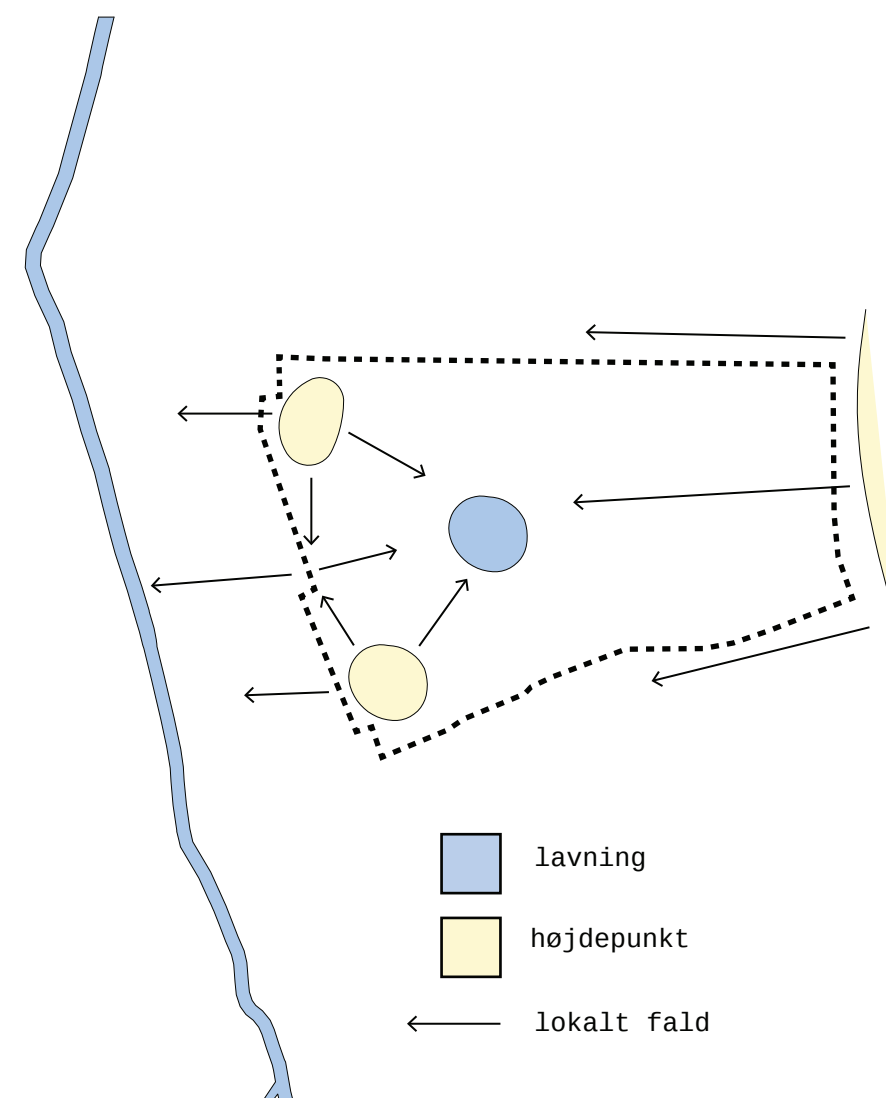
Den grønne kile

Der skabes visuelle forbindelser mellem Degnejorden og omgivelserne. Mod åen vokser naturen ind i Degnejorden ved at man lader den grønne kiles engbeplantning erstatte den traditionelle græsplæne. Det sikrer nye levesteder for naturens organismer. En natur der i forvejen er trængt, og hvor arternes tilpasning til et ændret klima understøttes af nye, større naturarealer med stor variation i og omkring Degnejorden.

Bebyggelsesstruktur

Intentionen for Degnejorden er at skabe et område i synergi med omgivelserne. Dette kan aflæses i boligstrukturen, der skaber et bindeled mellem de eksisterende boligområder med fællesrum mod nabobebyggelserne, som en stående invitation til at komme på besøg og deltage i fællesskabet.

Eksisterende højdeforskelle

Terrænet i konkurrenceområdet falder fra øst mod den eksisterende sti, der krydser arealet. Omtrent midtpå ligger områdets laveste punkt og danner en naturlig vandophobning i perioder med kraftig regn. Herfra stiger terrænet igen for atter at falde ned mod Lavringe Å.

For at imødekomme disse forhold arbejder forslaget med en strategi for håndtering af regnvand i den overordnede bebyggelsesstruktur og på den enkelte parcel. Som udgangspunkt arbejdes der på begge niveauer med en begrænset mængde hårde overflader, således at overfladevand har mulighed for nedsivning i store dele af området.

Regnvandshåndtering

Strategien for den overordnede bebyggelsesstruktur forholder sig særligt til løsning af decideret ekstremnedbør, altså med tanke på at lede overfladevand til sikre områder. Derfor er boliger arrangeret i klynger omgivet af fællesrum. Det giver mulighed for at lede vand udenom boligklynger via åbne vandbede. Langs veje etableres åbne grønne grøfter, der på samme måde som vandbede, muliggør nedsivning og leder overskydende vand til bassiner udformet som naturlignende søer. Hver udviklingstape har derfor - som en del af den centrale forte - et regnvandsbassin eller et gadekær.

Gadekær

Vandbede

Lavninger

Gadekær, vandbede og lavninger

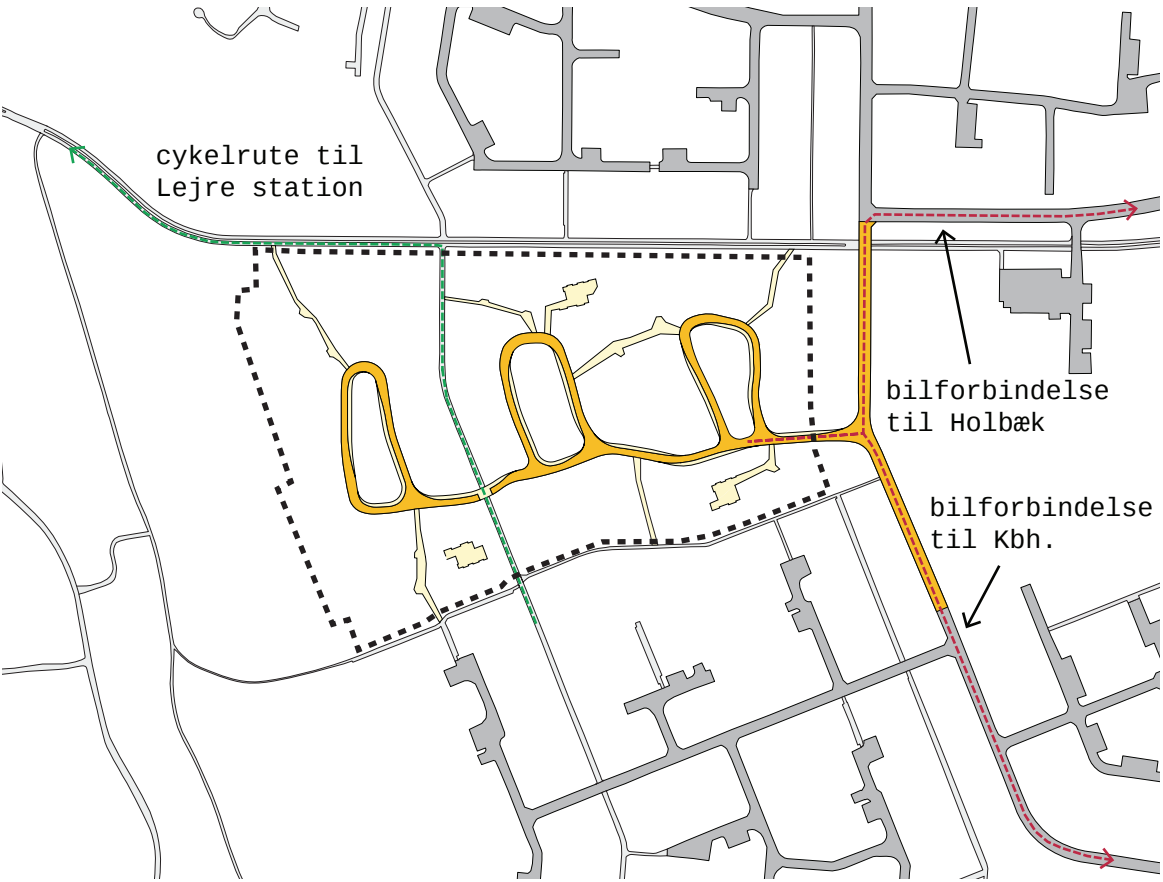
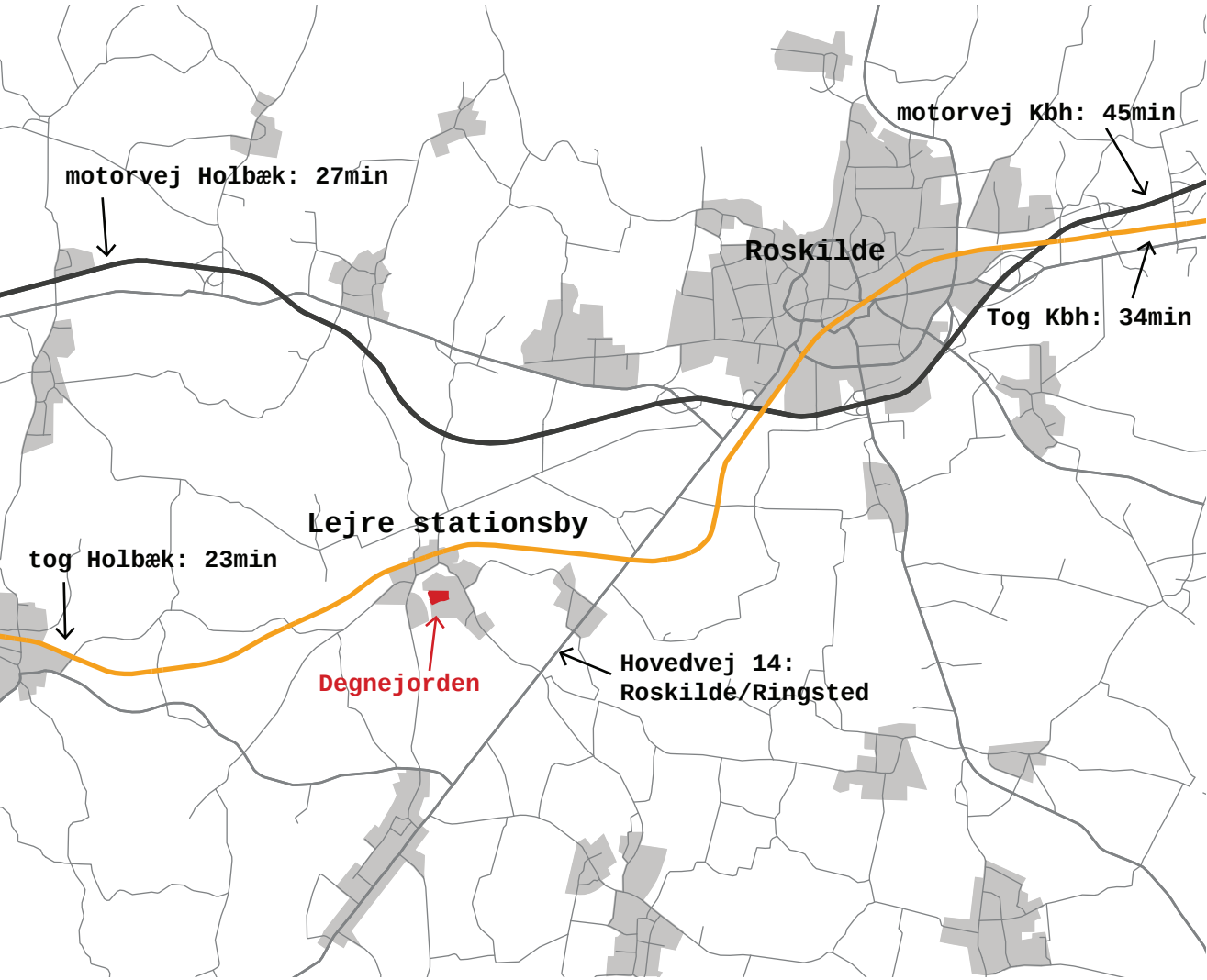
Opbygningen af den overordnede struktur bygger altså på tilstedeværelse af overfladevand, som ændrer områdets æstetiske karakter og åbner mulighed for nye oplevelser. Pludselig har man kanaler, der skaber grobund for en bredere biologisk diversitet. Gadekærene er opbygget med et lavt fald, så de kan fungere som et kæmpe soppebassin for områdets børn.

Perspektiv af ankomst

Infrastruktur og trafik

Visionen om Degnejorden som et område med godt naboskab og levende fællesskaber kræver indlevelse og forståelse mellem de forskellige beboergrupper. Dette skal også gælde for trafiksystemet og derfor er en skarp funktionsopdeling ikke ønskelig. Der skal med andre ord være plads til biler, cykler og legende børn, og derfor må man tage udgangspunkt i den svageste part, barnet. Det sikres ved at benytte vejen efter shared space princip, så vejen kommer til at fungere som områdets fortov. Brug og udformning sikrer lav fart og naturlig agtpågivenhed. Desuden arrangeres parkering så der er behov for et minimum af bakning i bil, noget som står for en stor del af uheld med børn i boligområder.

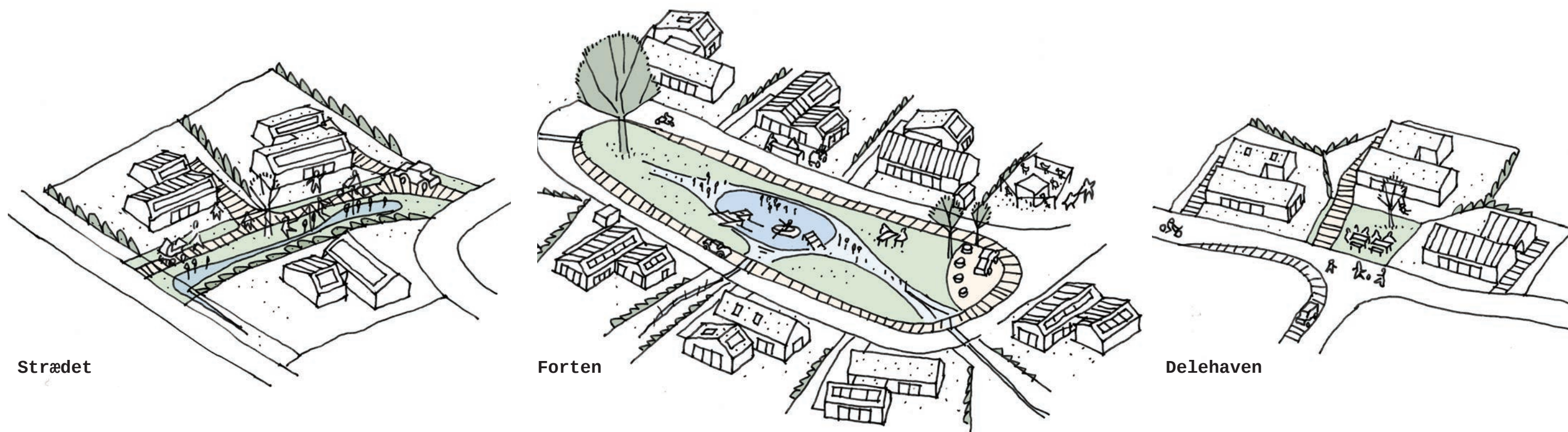

Regionale forbindelser

Ankomst til Degnejorden med bil foreslås løst ved at forlænge Langskelsvej og koble den til Rynkebjerggårdsvej. Indkørsel til Degnejorden sker omtrent midt på denne strækning. Med denne løsning spredes trafikken, da den giver kortest vej til henholdsvis Holbækmotorvejen vestlig retning og Lejre Stationsby via Rynkebjerggårdsvej og Hovedvej 14 og Roskilde via Langskelsvej. Hvis muligheden for gennemkørsel ikke er ønskelig, anbefales en forlængelse af Langskelsvej for kortest vej til Roskilde og Hovedvej 14 og Holbækmotorvej østlig retning.

Infrastrukturen på Degnejorden

Vejen i selve Degnejorden opbygges principielt i 5,5 m bredde. Belægningen varieres så flyttebilen og brandvæsenet kan komme rundt i sving, mens der på andre strækninger laves sideparkering og bred rabat som indsnævrer vejen. Afvandingsgrøfter kommer til at krydse vejene som konkave trafikchikaner. Dette vil sammen med modkørende trafik og et let snoet vejforløb medvirke til lav fart og høj opmærksomhed.

Fællesskaber

Intentionen om det gode fællesskab kræver naturligvis gode og varierede fællesrum. Mindst lige så vigtigt er det med projekter at være fælles om. På Degnejorden tænkes det gensidige forhold mellem fællesskab og projekt som et vigtigt parameter i forhold til social og økonomisk bæredygtighed. Tanken er nemlig, at fællesskabet skal stå for det primære vedligehold af natur og frirum på Degnejorden og på den måde skabe sammenhold og frigøre kommunale ressourcer til andre formål.

Det er op til beboerne at udvikle de projekter der skal være på Degnejorden, men det er muligt at forestille sig forskellige scenarier:

Vedligehold af fælles arealer kan fx være opgaver, der foretages på arbejdsdage: træer beskæres, vandbede renses osv. Der kan oprettes og uddannes et græsningslaug, som eksempelvis tager ansvar for en fårebesætning til græsklipning. Hver vinter slagtes kødet og fordeles blandt laugets medlemmer. Interessesfællesskaber kunne være biavl, køkkenhave, høns og kaniner. Med Lejre Kommunes fokus på økologisk produktion er det nærliggende at tænke de mange produkter ind i et samlet "Degnejorden" brand. Fårepølser, æblemost og enghønning fra Degnejorden. Det kan ikke bare skabe fællesskaber på tværs af beboere, det kan også være en god indgangsvinkel til iværksætteri.

Sociale typologier

På Degnejorden er forholdet mellem bolig og fællesrum arrangeret, så der opstår tre sociale typologier: Strædet, Forten og Delehaven.

Strædets boliger giver mulighed for en mere tilbagetrukket livsstil, her er ikke så mange boliger og mindre visuel kontakt. Biltrafik er bare til den enkelte parcel. Stræderne er dog vigtige forbindelsesled og bredden på stræderne skaber flere visuelle forbindelser ud og ind af Degnejorden.

Forten er med sin størrelse, det fællesrum med flest boliger tilknyttet. Boligerne orienterer sig mod Forten, og den visuelle forbindelse gør det derfor let at følge med og deltage i livet på Forten, alt efter lyst og behov.

Delehaven kan ses som en miniudgave af Forten. Den nedskalerede størrelse og mindre afstand kræver mere af beboerne. På den anden side kan det skabe grobund for fællesprojekter og aktiviteter. Fælles grillplads, legeområde alt efter livssituation og ønsker.

Planudsnit af fællesrum 1:500

Opholdszoner

Ved at begrænse størrelsen på den private parcel skabes både mere plads til fællesrum og mere tid til at opholde sig her. Boligerne arrangeres i klynger med udgang til og i tæt kontakt med fællesrummene. For at kunne skabe et fælles ejerskab er det vigtigt, at man kan præge og benytte det fællesrum man bor op til. I fællesrum mod boliger er der rig mulighed for uformelle møder og her arrangeres ophold og leg. Fælleshuse bør være for alle, også nabobebyggelserne.

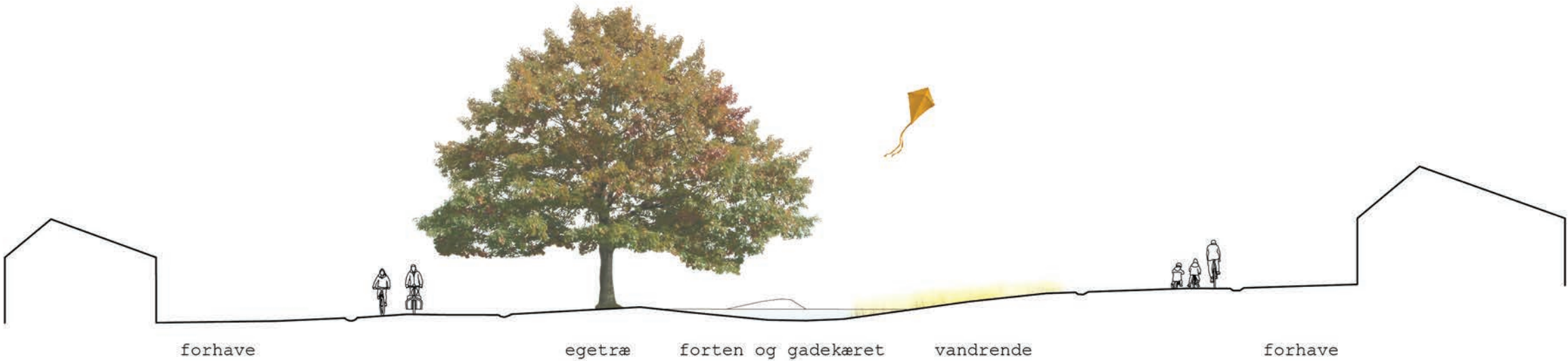

Tilknytning til eksisterende stinet

Andre fællesrum ligger mere skærmet og skal opsøges. Disse tænkes knyttet til en specifik brug, eksempelvis køkkenparceller, biavl osv. Pointen er at skabe plads for mere specifikke interessefællesskaber her. Placeringen af disse fællesrum ligger typisk på bagsiden af Landsbyen og vil derfor vende sig ud mod omgivelserne. Disse rum vil udgøre en "åben dør" mod omgivelserne og dermed vække interesse og udvide fællesskabet.

Beplantning, læ og skygge

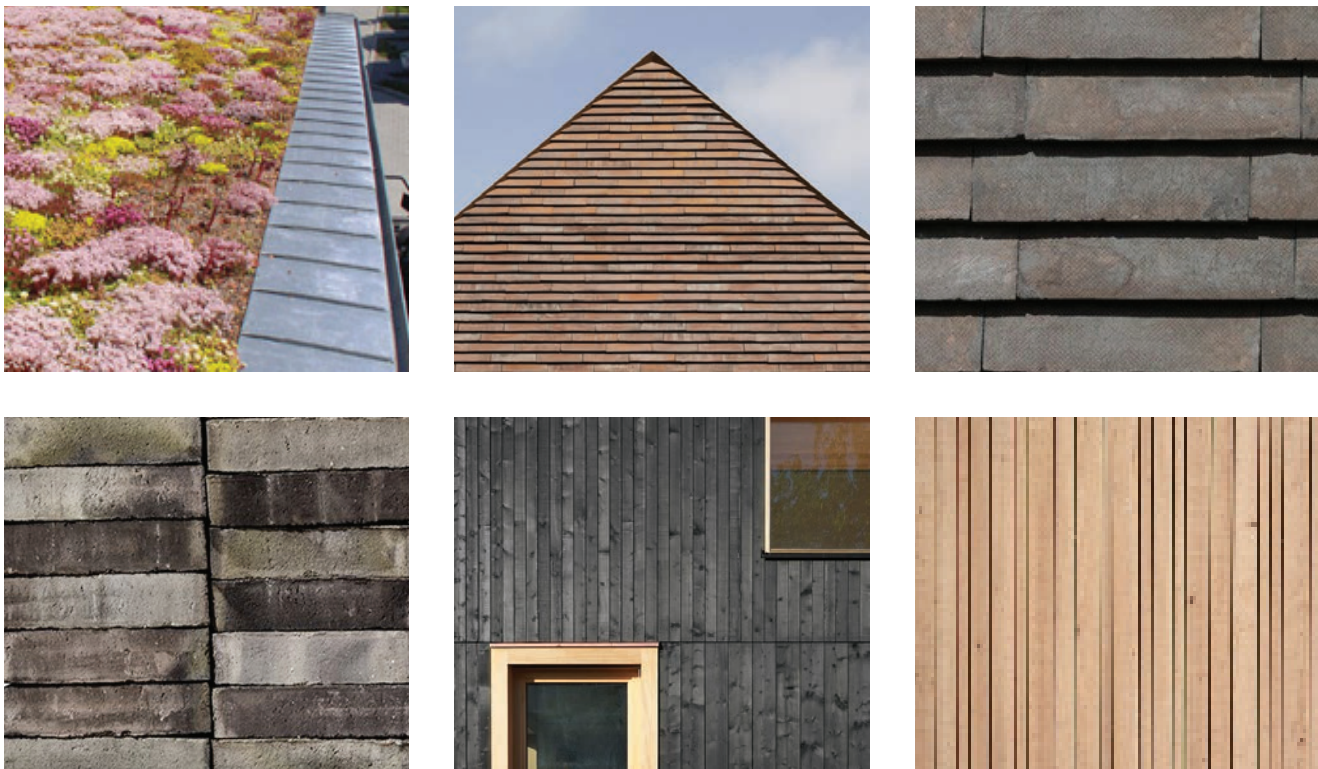
Klimaforandringer mærkes allerede i dag som ændrede nedbørsforhold og mange kommuner er i ved at tage deres forholdsregler. Et andet forhold som ikke mærkes i dag, men som vil blive et stigende problem er, at et varmere klima vil give mildere temperaturer om vinteren og somre med flere og længere hedebølger. Derfor er skygge i uderum et vigtigt element, og plantning af træer må ske nu for at de kan give god skygge så vel som læ om 30 år. Egetræet skal være Degnejordens signaturtræ. Egetræet er både robust i forhold til vandholdig jord, storm og blæst. På samme tid er skyggen fin og let og derfor er træets egenskaber meget aktuelle. Egetræet er desuden et majestætisk træ, der med alderen kan være med til at videreføre Lejres identitet og historiske fortid. Udover egetræer tænkes området tilplantet delvist med frugttræer og frugtbuske, samt hjemmehørende træarter som røn og løn, der giver årstidsmæssig variation med deres efterårsfarver.

1:200 snit gennem forte

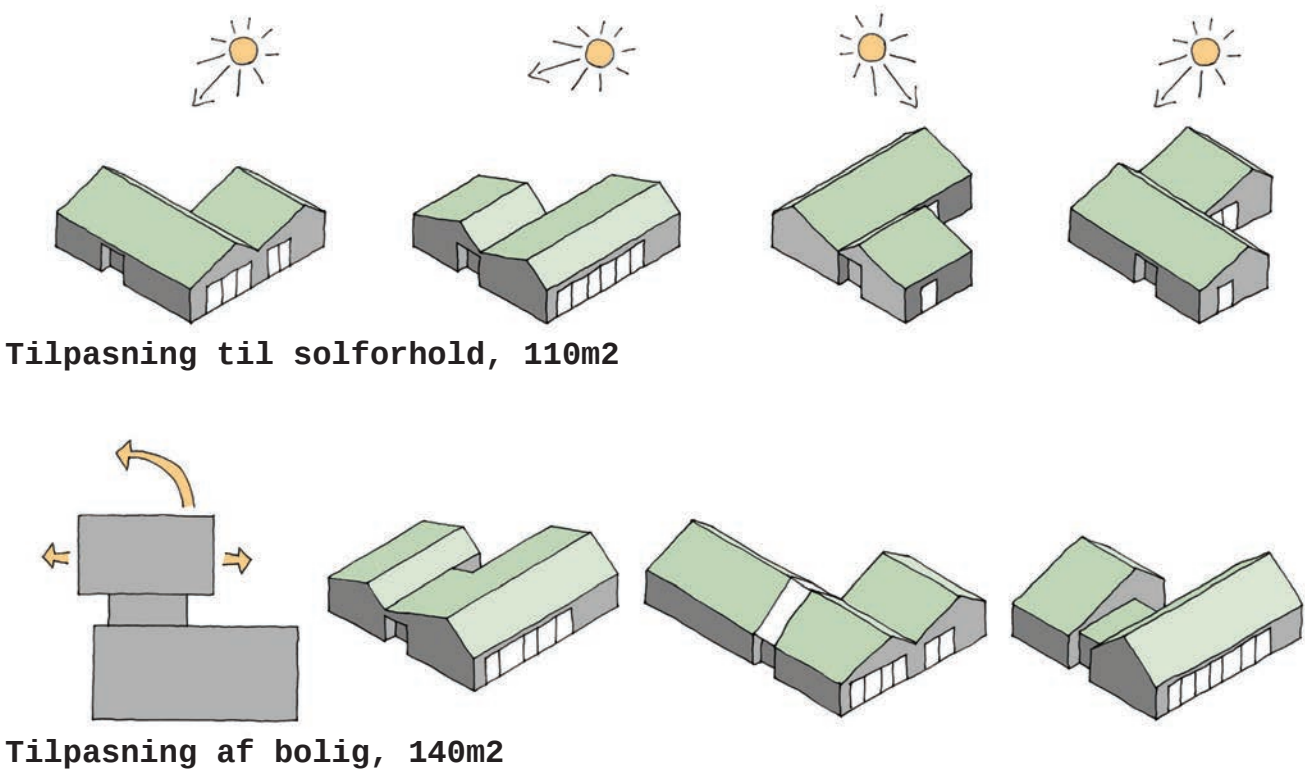
stræde med overvandshåndtering og kig mod Ådalen

Fokus på naturlige og rene materialer

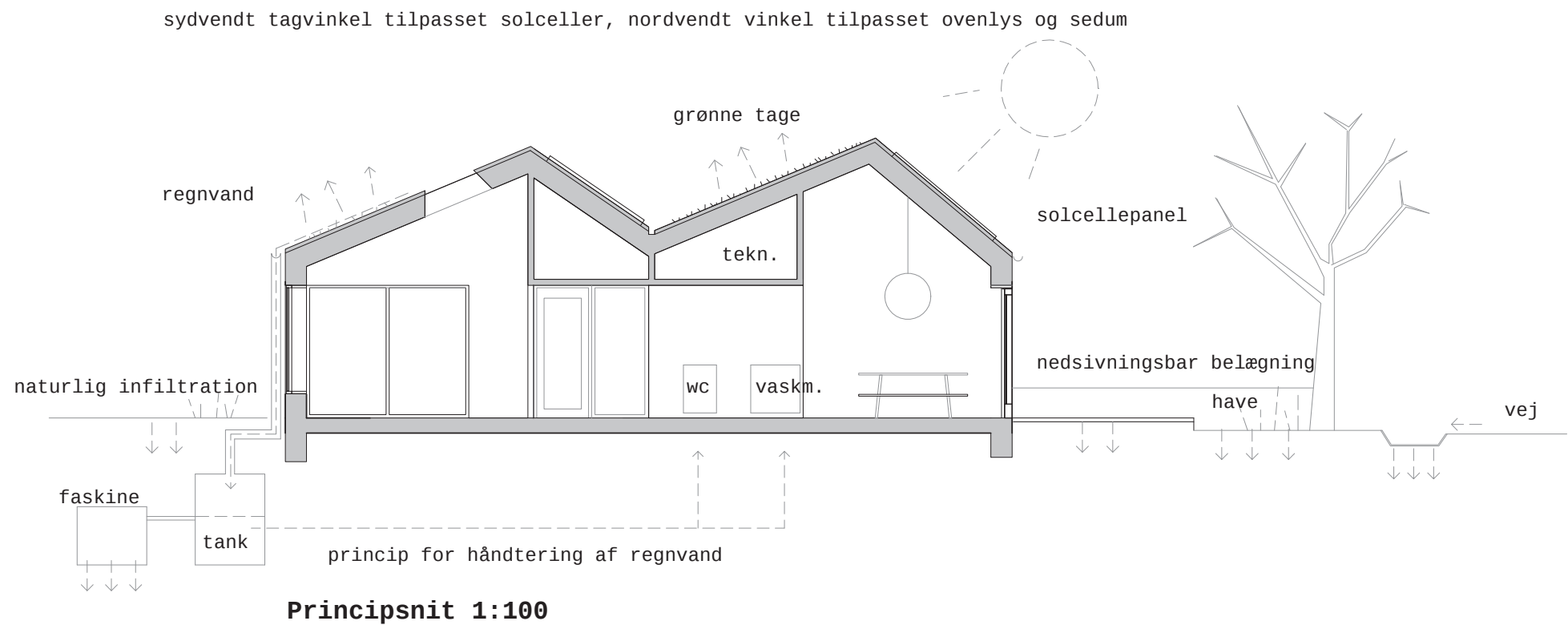
Materialer og affald.

På Degnejorden skal affald ses som en ressource og derfor må der udvikles gode rutiner. På den måde bliver kildesortering naturligt, enkelt og ikke mindst hygienisk at håndtere for beboere. Forslaget anbefaler derfor en række indsatsområder: Forebyggelse - at begrænse affaldsmængderne er den mest effektive løsning. Dette kan gøres ved at anvende materialer med lang levetid og som kan genanvendes. Undgå deponi - ikke genanvendelige materialer som eksempelvis trykimprægneret træ og PVC bør ikke benyttes på Degnejorden. Mest mulig genanvendelse - anvend "rene" materialer, så bliver det nemt at sortere efter endt levetid (modsat materialer sammensat af forskellige råmaterialer). Lokal biomasse er en lokal ressource - grønt affald komposteres, haveaffald kan genanvendes til jordforbedring. Gør det nemt - på hver forte etableres et område med nedgravede affaldssystemer. Disse skal have mange fraktioner og benytte smart city-princip til registrering af tømningsbehov. Ved denne fremgangsmåde bliver den resterende affaldsmængde som forbrændes og anvendes til energi renere og udledningen af CO₂ lavere.

Orientering mod solen

Saddeltag som fællesnævner for Degnejordens boligtypologier er optimalt underlag for solcellepaneler. Degnejorden skal have en høj grad af selvforsyning og på samme tid være et eksempel på, at solceller kan indgå i den arkitektoniske helhed. Der skal altså være et minimumsareal med solceller pr. boligenhed. Både 110 og 140m² boligerne er udformet som vinkelboliger, der kan roteres og spejles for en optimal tilpasning til den specifikke placering. Med boligernes form og fleksibilitet gør det muligt at altid have en tagflade mod syd. Dermed optimeres solcellernes effekt og der skabes variation i boligernes facadeudtryk.

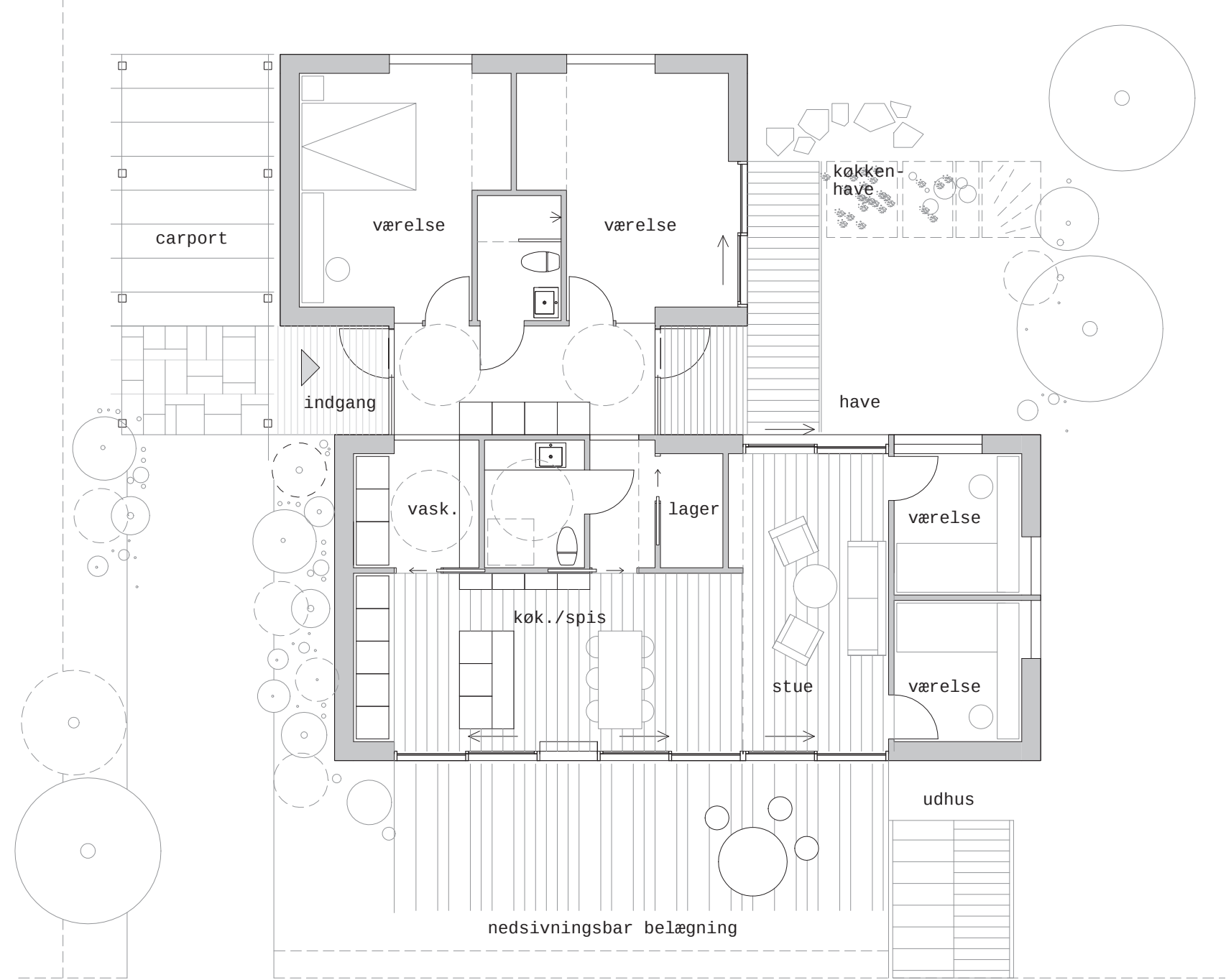

Regnvandshåndtering

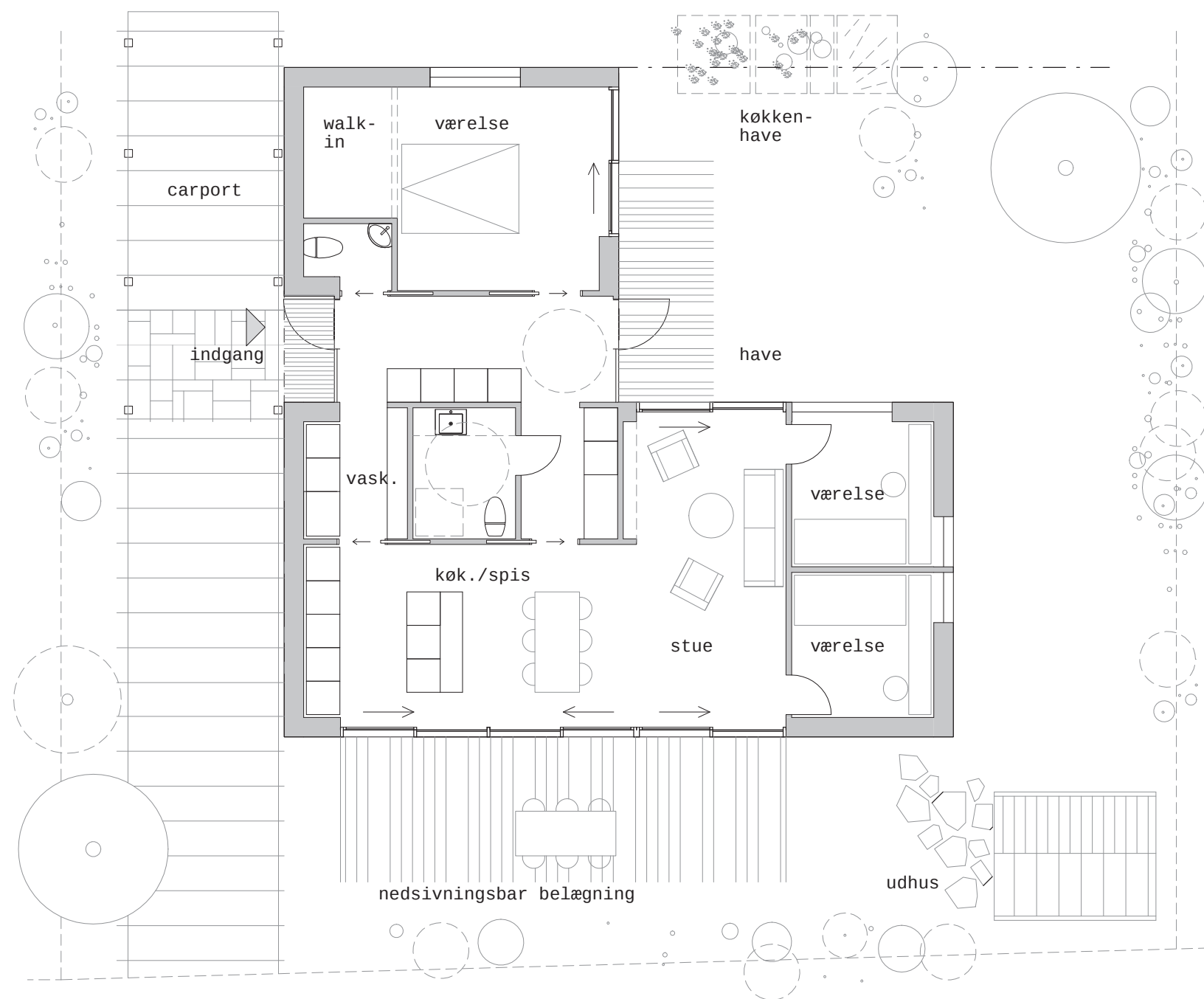
For den enkelte parcel arbejdes der med vand som en ressource. Regnvand skal håndteres på parcellen. Det kan ske ved at etablere faskiner til nedsivning, samt regnvandsanlæg til brug for toiletskyl og tøjvask. Det vil medføre reduceret krav om udnyttelse af grundvandsressourcerne og fremstå som en demonstration af bæredygtig omgang med vores vandressourcer. For beboeren vil det bløde vand til tøjvask opleves som en kvalitet opnået med lavt forbrug af vaskemidler og intet behov for skyllemiddel. Det er også en miljømæssig gevinst.

Landsbyhuset

Eneboligen er udviklet i to versioner, en 110m2 og 140m2 udgave. Grundideen er ens for begge og baserer sig på en vinkelform, tilpasset et kvadrat i omrids. Vinklen danner en skærmende krog, og fodaftrykket gør det muligt at orientere boligens private udezone i forhold til sol og udsigtsforhold. Den side som vender ind mod naboens solkrog har få og højtsiddende vinduer, så privatlivets fred respekteres. Boligens hovedlænge med køkken og spiseafdeling er orienteret mod forhaven og fællesrummet. Herfra kan man let rykke sine aktiviteter ud på både for og bagsiden, denne mulighed skaber også god gennemsyning af huset. Boligens privatzone ligger længst fra forhaven og afskærmet fra hovedlængen af entréen. Fordeling og antal af soverum kan konfigureres til den gældende livssituation. Størrelsesmæssigt henvender boligerne sig til små og større familier, boligerne bør dog udvikles så det er muligt at tilbringe sin alderdom her.

Boligtype 140m2 1:100

Boligtype 110m2 1:100

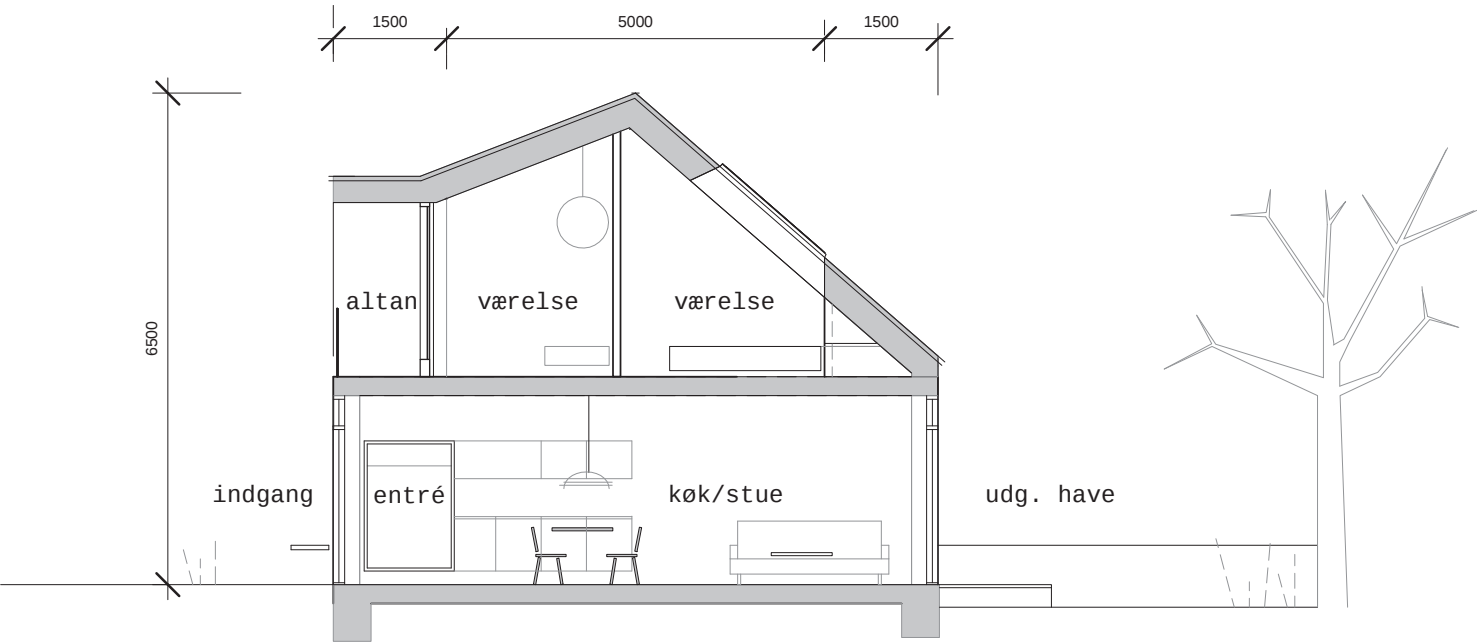
Interiørrillustration

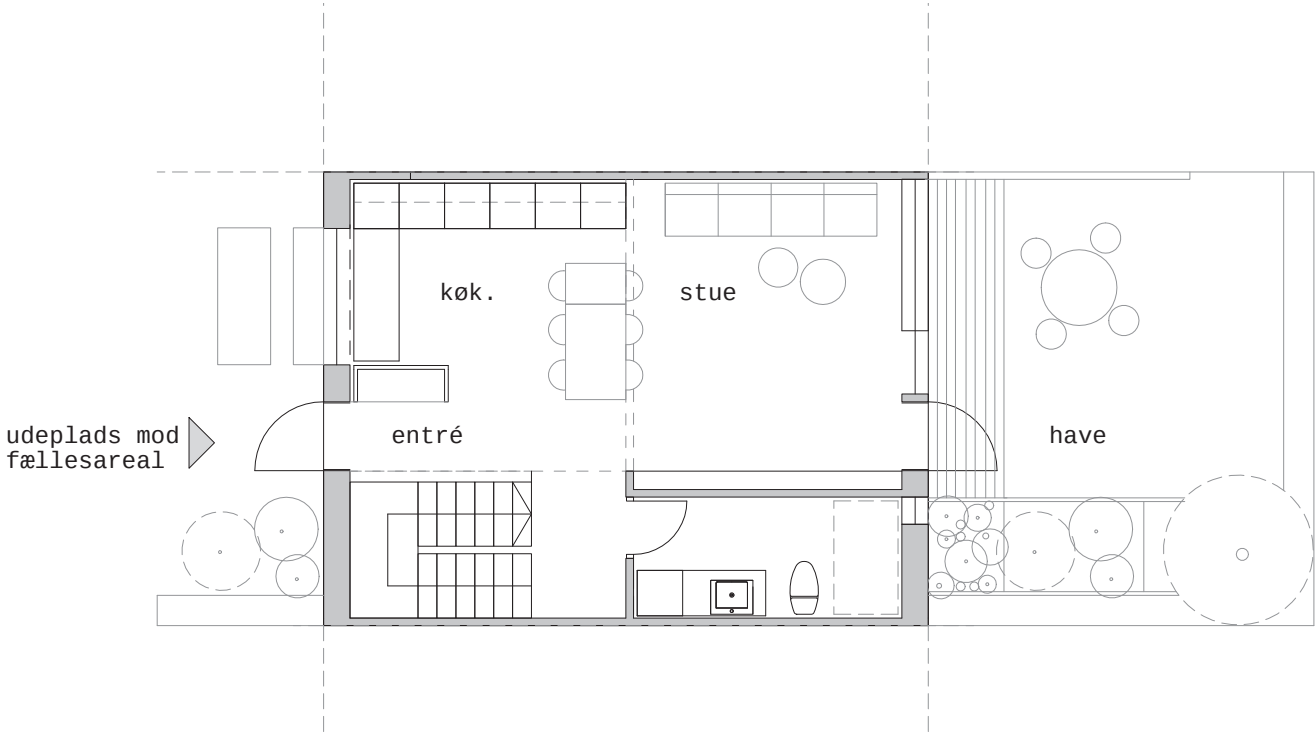
Bofællesskab 1:200

Bofællesskabet

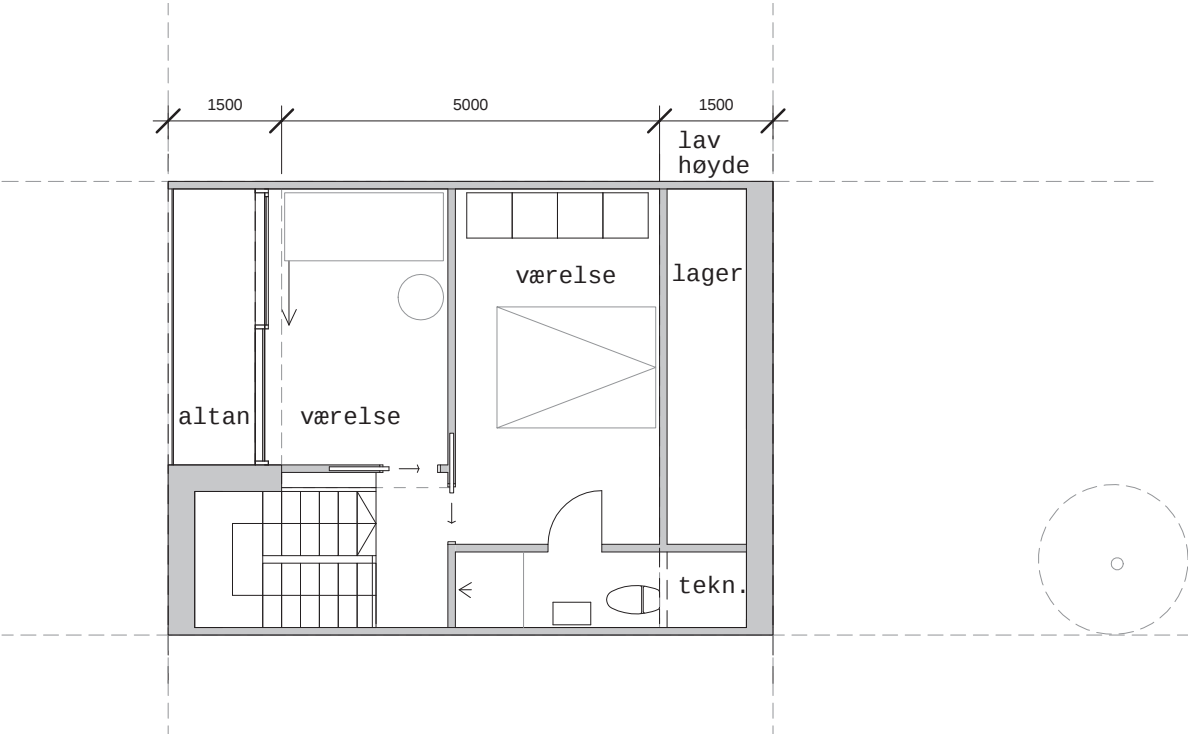
Denne typologi bliver på Degnejorden en blanding af rækkehuse og bofællesskab. Formen er yderligere interessant, da den fra et miljøperspektiv har rækkehusets minimerede forbrug til opvarmning og byggematerialer, sammenlignet med eneboligen. Gårdrummets mikroklima skaber i tillæg et varmt, skygge- og læfuldt uderum. Gårdrummet fungerer som et fællesrum for beboerne, mens den private have ligger på ydersiden. Den private have er lille, således at der også opstår et offentligt rum mod naboparceller. Det er vigtigt at bofællesskabet signalerer åbenhed og gennemgang. Boligerne her er på 80m² over to etager, samt en lidt større udgave på 110m² på 1 etage. De begrænsede størrelser giver plads til fællesarealer som eksempelvis fællesvask, cykelparkering og værksted, placeret i typologiens nordlige hjørne. Boligtypen har en fleksibilitet, der gør det let at tilpasse til ændring i livssituationen for beboerne, eksempelvis kan stueetagen fungere som selvstændig enhed med stue/køkken, soverum og bad og rummene kan konfigureres ved at fjerne eller tilføje en væg. Boligens og boformens primære målgruppe er ældre, unge og enlige med og uden børn. Fælles for denne gruppe er behovet for en mindre eller billigere bolig, men også at denne gruppe kan være i en livssituation, som gør behovet for det nære fællesskab og gensidig hjælp ekstra relevant. Her kan naboer på tværs af alder blive en ekstra familie.

Snit 1:100

Plan 1 1:100

Plan 2 1:100

Etape 1

Vejforbindelsen mellem Langskelsvej og Rynkebjerggårdsvej etableres og indkørsel til den vestre Forte etableres. Etape 1 defineres af den eksisterende cykelsti. Boliger, infrastruktur og beplantning oparbejdes i området. Områdets topografi gør det nødvendigt at etablere regnvandssikring i etape to og tre allerede nu. Hvor det er muligt at plante træer, uden at disse kommer i vejen for anlægsarbejde, bør disse også plantes nu. På den måde kan hele konkurrenceområdet få en rekreativ karakter.

Etape 2

Næste vejløkke etableres og området udvikles. Etape 2 er tilpasset det eksisterende grønne fællesrum mod syd. På den måde får det eksisterende rum nyt liv, og der kan etableres en forbindelse mellem Degnejorden og det eksisterende boligområde. Det må vurderes, om fælleshus 2 skal bygges i denne eller sidste fase. Hvis det ikke bygges, fungerer parcellen som en grøn forbindelse.

Etape 3

Sidste del af Degnejorden udbygges.

	Etape 1	Etape 2	Etape 3	alle etaper	
Enheder i bofællesskab	12	12	6	30	
110m2 boliger	5	4	5	14	
140m2 boliger	7	8	5	20	
Fælleshus	1	0	1	2	
sum	25	24	17	66	

